

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ЗАЛУЧЕННЯ КАПІТАЛУ

Основна увага приділена проблемі фінансової безпеки підприємства у системі залучення капіталу. Визначено сутність поняття «фінансової безпеки підприємства при залученні капіталу», а також місце і роль підприємницьких ризиків у системі фінансової безпеки підприємства. Розкрито алгоритм аналізу фінансового стану підприємства при залученні капіталу.

Ключові слова: фінансова безпека, підприємницький ризик, залучений капітал.

Основное внимание уделено проблеме финансовой безопасности предприятия в контексте привлечения капитала. Определена сущность понятия «финансовой безопасности предприятия при привлечении капитала», а также место и роль предпринимательских рисков в системе финансовой безопасности предприятия. Раскрыт алгоритм анализа финансового состояния предприятия при привлечении капитала.

Ключевые слова: финансовая безопасность, предпринимательский риск, привлеченный капитал.

In the article basic attention is spared to the problem to financial safety of enterprise in the context of bringing in of capital, certainly essence of concept of «financial safety of enterprise at bringing in of capital», to define a place and role of enterprises risks in the system of financial safety of enterprise and the algorithm of analysis of enterprise financial to the state is exposed at bringing in of capital.

Key words: financial safety, enterprise risk, involved capital.

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси, що відбуваються сьогодні в Україні, супроводжуються глибокою соціально-економічною кризою, яка спровокувала уповільнення суспільного розвитку не тільки на макроекономічному рівні, а й мікроекономічному – підприємства, установи і організації.

В умовах нестабільності, дефіциту державного бюджету, інфляції, падіння рівня виробництва, збільшення безробіття, погіршення економічного стану та уповільнення темпів економічного росту, нестабільності банківської системи та різкого припинення кредитування фізичних та юридичних осіб постає питання про доцільність забезпечення фінансової безпеки як держави в цілому, так і окремого суб'єкта господарювання.

Не вдаючись до розгляду проблеми економічної безпеки держави загалом, зосередимось на питанні фінансової безпеки підприємства як структурного її елементу в контексті залучення ним капіталу.

Ринкові умови спонукають до вирішення низки проблем, які безпосередньо впливають на ефективність процесу господарювання на підприємстві. Підприємство як відкрита система функціонує у складному, нестабільному та динамічному зовнішньому середовищі, яке розставляє нові акценти щодо здатності до самовиживання та забезпечення розвитку в умовах дестабілізуючої дії непередбачуваних та важкопрогнозованих зовнішніх і внутрішніх факторів. У такому контексті природно закономірним є здійснення ефективної діяльності підприємств, забезпечення їхнього стійкого економічного зростання засобами активізації розширення джерел фінансування як основи фінансової безпеки підприємства зокрема і держави в цілому. Тому, проблема формування стану фінансової безпеки підприємства перебуває у площині наукового дослідження сучасних проблем при залученні капіталу та у просторі підвищеної уваги вітчизняних і зарубіжних науковців.

Без залучення капіталу практично неможливо на високому і ефективному рівні досягти стійкого фінансового стану та позитивних фінансових результатів. Тому залучений капітал підприємств є не тільки об'єктом дослідження обліку й аналізу, а й безпеки підприємства оскільки в такому контексті закономірним є розширення екстенсивного шляху економічного розвитку і забезпечення фінансової безпеки підприємства як основи стійкості й стабільності господарюючого суб'єкта.

Стан дослідження характеризується наявністю цілого ряду публікацій, які представлені такими відомими вченими, як О. Архипов, І. Бланк, О. Барановський, В. Геєць, Г. Дем'яненко, В. Захарченко, Є. Іванов, В. Картавцев, Є. Мних, О. Новіков, Н. Сергієнко та інші, які своїми дослідженнями заклали концептуальні основи фінансової безпеки підприємства.

Проте, незважаючи на багатогранність проведених досліджень і отриманих конструктивних висновків та пропозицій, цілий ряд проблем фінансової безпеки підприємства в умовах швидкоплинності ринкових відносин залишаються малодослідженими, а відтак виникає потреба в їхньому більш глибокому дослідженні. Одним з таких напрямів є проблема забезпечення фінансової безпеки підприємства при залученні капіталу, якій в нинішніх умовах приділяється мало уваги, а фундаментальних вітчизняних розробок з даної проблематики практично немає. У згаданих публікаціях розглядаються лише загальнонаукові положення щодо фінансової безпеки підприємства, не виділяючи

особливості забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання при залученні капіталу.

Оскільки основна увага в Україні приділяється фінансовій безпеці на рівні держави та антикризовому управлінню на рівні підприємства, забезпеченням фінансової безпеки підприємства займаються недостатньо та не комплексно. Це стає нагальним, коли підприємство вже опинилося у стані фінансової небезпеки. І тому основною задачею є не допустити це.

Розглядаючи проблему забезпечення фінансової безпеки підприємства при залученні капіталу, необхідно зазначити, що підприємство повинно розпоряджатися залученими коштами так, щоб у майбутньому не тільки забезпечити зворотність і збереження грошей, а й одержати додатковий прибуток і забезпечити ліквідність активів у цілому.

Основною метою дослідження є визначення поняття «фінансова безпека підприємства при залученні капіталу», розкриття основних складових фінансової безпеки підприємства при залученні капіталу як підсистеми єдиної системи економічної безпеки підприємства.

Відповідно до цільової спрямованості статті досліджуються наступні задачі:

- визначення сутності поняття «фінансової безпеки підприємства при залученні капіталу»;
- виявлення та класифікація загрози стійкого розвитку підприємства як фактора впливу на фінансову безпеку підприємства у процесі залучення капіталу;
- ототожнення поняття «підприємницький ризик» та «загрози фінансовій безпеці підприємства» при залученні капіталу;
- визначення місця і ролі підприємницьких ризиків у системі економічної безпеки підприємства при залученні капіталу;
- аналіз форм і методів забезпечення фінансової безпеки при залученні капіталу суб'єктом господарювання та обрання й обґрунтування основних напрямів аналізу підприємства при залученні капіталу.

Виклад основних положень. У процесі аналізу наукової літератури [4–12] визначено особливі характеристики фінансової безпеки підприємства. Отже, на думку авторів, фінансова безпека підприємства – це складова його економічної безпеки, яка являє собою такий стан підприємства, що:

- 1) дозволяє забезпечити фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність та достатню фінансову незалежність підприємства у довгостроковому періоді;

2) забезпечує оптимальне залучення та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства;

3) дозволяє ідентифікувати небезпеки та загрози стану підприємства та розробляти заходи для їх своєчасного усунення;

4) дозволяє самостійно розробляти та впроваджувати фінансову стратегію;

5) має бути оцінена кількісними та якісними показниками, які мають граничні значення.

Як і підприємство, так і його фінансова безпека є динамічною системою, тобто не є статичним явищем, що викликає потребу постійного контролю та ефективного управління. Нині одним із методичних завдань зазначеної проблеми є визначення рівня фінансової безпеки підприємства при залученні капіталу, як невід'ємного елементу системи управління підприємством.

Отже, фінансову безпеку підприємства при залученні капіталу можна розглядати як складну динамічну систему, що забезпечує стійке фінансування і розвиток підприємства за допомогою ефективного використання залученого капіталу в умовах зовнішніх і внутрішніх загроз.

На нинішньому етапі функціонування підприємств здійснюється в умовах нестабільного зовнішнього середовища, для якого характерні зниження обсягів кредитування підприємств, нестабільність податкового законодавства та фінансово-грошової політики та ін., що значно знижує рівень стійкості підприємства і збільшує кризові тенденції. У зв'язку з цим доцільно виділити сутність і механізм формування загроз фінансової безпеки підприємства при залученні капіталу.

Відомо, що залучений капітал – це капітал, одержаний в грошовій або натуральній формі від різних учасників економічного процесу з метою отримання економічної вигоди в результаті економічної діяльності суб'єкта господарювання. На відміну від позикового капіталу, для якого характерним є умови повернення за строками і визначену плату, залучений капітал включає також і необумовлені форми залучення недопустимої кредиторської заборгованості.

Тобто, з одного боку він являє собою частину фінансових ресурсів підприємства, залучених від банків чи інших учасників господарського процесу, що використовуються для здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства і забезпечують безперервну діяльність підприємства, а з іншої, якщо розглядати залучений капітал через призму фінансової звітності, а зокрема через баланс підприємства, то залучений капітал – характеризує сукупний обсяг зобов'язань суб'єктів господарювання або загальної суми боргу і відображається у

2, 3, 4, 5 розділі пасиву балансу підприємства. Проте, необхідність використання саме поняття «капіталу» в процесі залучення ресурсів спростовується саме природою цього поняття, яке трактується як вартість, що утворює додаткову вартість (А. Сміт, Д. Рікардо, Ж.-Б. Сей, К. Маркс) [1–2]. А зобов'язання – це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікують, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди [3]. Отже, зобов'язання не є тотожністю капіталу, оскільки вони є результатом залучення капіталу. Капітал, в тому числі й залучений, є джерелом для виникнення та здійснення діяльності підприємства. Тільки капітал має властивість приносити дохід.

Відомо, що загрозою вважається сукупність умов, процесів, факторів, що перешкоджають реалізації економічних інтересів суб'єктів господарської діяльності чи створюють небезпеку для них [11]. Сутність загрози фінансової безпеки підприємства може бути визначена як збиток, котрий визначає ступінь зниження фінансового потенціалу за визначений проміжок часу.

Процес залучення капіталу, його доцільність та необхідність суб'єктами господарювання визначає досить широкий спектр загроз, які впливають на його функціонування. Тому розуміння сутнісних характеристик загроз й забезпечення запобігання їх виникнення потребують визначеного їх групування. Комплексний аналіз підходів до класифікації загроз економічної безпеки підприємства подано у монографії за редакцією В.Є. Геєця [11]. Не вдаючись до розгляду таких класифікаційних ознак, як рівень економічного управління, походження загроз, сфера життєдіяльності виробника, системність прояву, тривалість впливу й інші, виділимо лише класифікацію загроз фінансової безпеки підприємства при залученні капіталу. В контексті класифікаційних ознак загроз фінансовій безпеці підприємства доцільно, на нашу думку, виділити наступні ознаки: походження загроз, до яких відносять зовнішні й внутрішні, а також за сферою управління.

Зовнішні й внутрішні загрози фінансовій безпеці підприємства за своїм змістом відображають джерело формування загрози – з боку зовнішнього для підприємства середовища, й за рахунок власних прорахунків. Якщо внутрішні загрози прямо залежать від фінансової стратегії і тактики підприємства та кваліфікації робітників, і отже можуть бути виявлені і виправлені, то зовнішні загрози, що відображають фінансово-економічну ситуацію в країні, в деякій своїй частині не можуть бути вчасно виявлені і, як наслідок, локалізовані. Задля забезпечення фінансової безпеки підприємства при залученні капіталу доцільно створювати систему моніторингу загрозам, і запобігати впливу та-

ких ризиків методом страхування, резервування засобів, диверсифікації та лімітування.

Аналіз трансформації до ринкових умов в Україні, а також практика роботи національних підприємств дозволяє сформулювати найбільш значущі зовнішні і внутрішньосистемні загрози (див. табл. 1).

Доцільність виділення класифікації за сферою управління зводиться до більш ретельного вивчення процесів залучення капіталу й можливості розробки спеціальних управлінських рекомендацій щодо локалізації загроз і підвищення фінансової безпеки підприємства.

В умовах розвитку ринкових відносин підприємницька діяльність неможлива без ризику, проте відсутність останнього, тобто небезпеки настання непередбачених і небажаних для суб'єктів підприємницької діяльності наслідків деякою мірою знижує її динамічність і ефективність. Тому забезпечення конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів потребує достатньо багатоаспектної «ризиковості», що дозволить кожному суб'єкту господарювання обрати відповідний напрям діяльності. Існування ризику і неминучі в процесі розвитку зміни його ступеня, з одного боку, виступають постійною руйнівною силою підприємницької діяльності, а з іншого – при наявності підприємницького ризику виникає необхідність забезпечення їх економічною безпекою [12].

Таблиця 1

Сукупність зовнішніх і внутрішніх загроз фінансовій безпеці підприємства при залученні капіталу

Зовнішні загрози	Внутрішні загрози
Спад кон'юнктури в економіці в цілому. Зменшення купівельної спроможності покупців. Істотний рівень інфляції. Посилення конкуренції. Нестабільність законодавства. Нестабільність фінансового і валютного ринків. Кризи окремих галузей. Політична й економічна нестабільність у країні.	Відсутність чіткої стратегії і тактики забезпечення підприємством залученим капіталом. Низький рівень управління й кваліфікації персоналу. Дефіцит у фінансуванні. Порушення умов залучення капіталу.

Підприємницькі ризики в цілях підтримки прийняттого рівня господарювання суб'єкта достатньо досліджені у вітчизняній і зарубіжній літературі, проте існує певна невизначеність щодо їх ролі, місця і методів управління в сфері фінансової безпеки підприємства при залученні капіталу.

Критичний аналіз існуючих підходів до визначення поняття підприємницького ризику та його сутності дозволяє зробити висновок про те, що категорія поняття ризику є багатогранна, тому, щоб обґрунтувати сутність підприємницького ризику необхідно виділити такі основні його елементи (між іншим, характерні для всіх категорій ризику):

- можливість відхилення від передбачуваної цілі, задля якої здійснюється вибрана альтернатива;
- вірогідність досягнення бажаного результату;
- відсутність впевненості у досягненні поставленої цілі;
- можливість матеріальних, етичних й інших втрат, що пов'язані зі здійсненням обраної в умовах невизначеності альтернативи.

Елементи підприємницького ризику, їх взаємозв'язок та взаємозалежність відображають сутність ризику. Крім того, ризику властиві такі ознаки, як суперечність, альтернативність та невизначеність [16].

Суперечлива природа ризику проявляється при зіткненні об'єктивно існуючих ризикованих дій з їх суб'єктивною оцінкою. Така властивість ризику, як альтернативність, пов'язана з тим, що нею пропонується вибір з двох або більше альтернативних варіантів вирішення, напрямів, дій. При розгляді такої властивості ризику, як невизначеність, важливо виділити невизначеність зовнішнього середовища. Зовнішнє середовище охоплює економічні, соціальні та політичні умови, в рамках яких здійснюється підприємницька діяльність. При залученні капіталу можливі зрушення в багатоваріантних джерелах капіталу, процентній ставці з кредитування, зміні умов оплати тощо.

Невизначеність умов при залученні капіталу пояснюється тим, що залежить від множини змінних, контрагентів і господарюючих суб'єктів, поведінку яких не завжди можна передбачити з певною точністю. Як наслідок, кожен підприємець деякою мірою наперед позбавлений доступу до альтернативних джерел фінансування за фіксованою процентною ставкою, стійкістю економічного потенціалу, незмінністю нормативів та інших інструментів фінансового управління.

Таким чином, підприємницький ризик можна розглядати як ризик, що впливає на отримання прибутку, і характеризує вид діяльності і здатність змінити рівень економічної безпеки. Отже, вплив підприєм-

ницького ризику може призвести до зміни стану захищеності фінансового стану господарюючого суб'єкта.

У процесі залучення капіталу діяльності підприємство стикається з сукупністю різних видів ризику, які відрізняються за місцем і часом виникнення, сукупністю зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на їх рівень, і за способом їх аналізу і методами визначення. Як правило, всі види ризиків взаємопов'язані і впливають на діяльність підприємства. Ці обставини ускладнюють прийняття рішень з оптимізації ризику і потребують глибшого аналізу складу конкретних ризиків, а також причин і факторів їх виникнення.

Підприємницькі ризики при залученні капіталу мають у деяких випадках однакову назву, проте різний зміст (табл. 2).

Отже, більш детальна класифікація підприємницького ризику при залученні капіталу підприємства дає можливість виявити його, і, як наслідок, приймати управлінські рішення задля забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Таблиця 2

Класифікація підприємницьких ризиків при залученні капіталу підприємством

Класифікаційна група ризиків	Назва підприємницьких ризиків	Зміст підприємницьких ризиків
1. Вхідні	Фінансові	Ризики, які виникли при формуванні іммобілізованих, мобілізованих активів, і пов'язані з недостатнім обсягом власного капіталу, складністю залучення капіталу і т.д.
2. Зовнішні	Інформаційні	Ризики, що виникли в результаті несвоечасності, недостатності, недостовірності і некваліфікаційності обробки інформації процесі залучення капіталу.
	Контрагентні	Ризики, що виникли в результаті несвоечасності оплати кредитних операцій, погашення кредиторської заборгованості та інших видів заборгованості, а також неотримання залучених джерел чи їх отримання на невігідних умовах.
	Незаконні кримінальні	Ризики, які виникли в результаті незаконного залучення/вилучення капіталу або його частини
	Незаконні тіньові	Ризики, які виникли в результаті наявності економічних відносин з організаціями тіньового сектора економіки.

3. Внутрішні	Облікові	Ризики, що виникли в результаті недостовірної, неспівставленої і несвочасної реєстрації, групування і узагальнення даних про наявність і рух залученого капіталу для прийняття управлінських рішень.
	Управлінські	Ризики, що виникли в результаті прийняття управлінського рішення, яке не відповідає потребам оптимальності у контексті залучення капіталу.
	Особистісні	Ризики, що виникли в результаті формування і руху інформаційних потоків серед кадрового складу, які здатні змінити соціально-кліматичні умови діяльності суб'єкта господарювання.
4. Вихідні	Фінансові	Ризики, що виникли в результаті здійснення продажу товарів за умов несвочасності передплати, несвочасних платежів контрагентів.

Ключовим моментом управління підприємницьким ризиком є оцінка його рівня, а також визначення його допустимого рівня для підприємства. Тому доцільно проводити якісно-кількісну оцінку підприємницького ризику. Комплексна оцінка ризику може бути здійснена за допомогою фундаментального економічного аналізу показників при залученні капіталу, що базуються на визначенні коефіцієнтів ліквідності, фінансової стійкості, кредитоспроможності тощо. Всі ці показники характеризують чутливість (або поріг чутливості) критеріїв ефективності економічної діяльності до змін внутрішньогосподарської і зовнішньої кон'юнктури. Ці показники визначають пріоритет визначених параметрів, допомагають виявити взаємозв'язки і логічні залежності між факторами ризику.

Таким чином, цільовою спрямованістю системи управління фінансовою безпекою підприємства при залученні капіталу є формування адаптивних реакцій на дію загроз та впливу підприємницького ризику, і як наслідок забезпечення стабільного і ефективного функціонування підприємства. Разом з тим, управління фінансовою безпекою підприємства при залученні капіталу припускає постійний моніторинг рівня фінансової безпеки як в цілому по підприємству, так і при залученні капіталу. Оцінка останніх зводиться до вирішення наступних завдань:

- вибір системи показників при залученні капіталу та виявлення їх впливу на фінансову безпеку підприємства;
- формування граничних значень показників у контексті аналізу залученого капіталу на підприємстві;

- формування комплексної оцінки фінансової безпеки підприємства при залученні капіталу.

Як свідчить аналіз останніх публікації, оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства пропонується проводити із застосуванням графічного підходу, методу бальних оцінок, критеріальних показників, кластерного аналізу тощо. Нижче розглянемо декотрі з них.

Запропонована у роботі [10] методика оцінювання стану фінансової безпеки суб'єкта господарювання дозволяє обмежити кількість аналізованих показників із числа найбільш інформативних. При цьому враховуються відповідність стратегії підприємства, етапи життєвого циклу, галузеві особливості. Як до переваг, так й до недоліків цієї методики слід віднести необхідність обчислення галузевих граничних значень, оскільки, з одного боку, це дозволяє визначити точніші значення, а з іншого – потребує додаткової роботи та часу.

Іншу методику оцінювання фінансової безпеки підприємства [11], навпаки, не загромаджено розрахунковими показниками. Вона не трудомістка, але є вузько направленою, бо характеризує лише фінансову стійкість підприємства, яка є однією із складових фінансової безпеки, а тому не може надати повну картину про її стан.

У роботі [12] розглядається методика, яка базується на зіставленні граничних та фактичних значень відповідних індикаторів. На думку авторів, вона є найефективнішою, оскільки містить перелік коефіцієнтів, їх постійні граничні значення. Розрахунок тут є нескладним та не вимагає значного часу.

Отже, аналіз методичного забезпечення оцінювання фінансової безпеки підприємства дозволяє зробити наступні висновки:

сутність аналізованих методик полягає у виявленні рівня фінансової безпеки суб'єкта господарювання на базі розрахунку певних коефіцієнтів та співставленні їх значень із граничними (нормативними);

використання для порівняння нормативних значень показників скоріше слід віднести до негативної сторони оцінювання, оскільки, по-перше, вони для різних сфер економіки є неоднаковими та потребують на галузевому рівні постійного перерахунку, а по-друге, галузева специфіка діяльності підприємства вимагає для кожного з них диференційованого підходу до визначення нормативів ліквідності, рентабельності тощо;

відсутнє урахування впливу факторів зовнішнього середовища, що з огляду на ієрархічність системи фінансової безпеки, є вкрай важливим.

Крім цього, приділяється увага проблемам побудови ризик-менеджменту підприємств, хоча апробація цієї системи і її діагностика

саме з позиції економічної безпеки не проводилась. Наголосимо і на тому, що досі методично не визначено залишається структура забезпечення фінансовою безпекою на рівні підприємства, критеріїв і методів оцінки рівня фінансової безпеки та її окремих складових при залученні капіталу.

Саме тому, подальше дослідження пов'язано з удосконаленням методичного забезпечення оцінювання фінансової безпеки підприємства з урахуванням процесу залучення капіталу та ефективності його використання, що у свою чергу, тісно пов'язане з аналізом фінансового стану підприємства та пошуком можливостей його поліпшення.

Оскільки однією з цілей комплексного економічного аналізу залученого капіталу є аналіз потреби та доцільності, то для її досягнення в процесі аналізу вивчено джерела утворення капіталу та напрями їх використання, структуру залученого капіталу, надійність, терміновість використання, рівень залежності підприємства від зовнішнього фінансування та інші аспекти.

Загальновідомо, що рівень фінансової безпеки підприємства важливий також при отриманні кредитів від комерційних банків, випуску та обігу цінних паперів, своєчасному погашенню кредиторської заборгованості та інших джерелах залучення капіталу. При цьому важливим елементом управління фінансовою безпекою підприємства при залученні капіталу стає об'єктивне і своєчасне визначення та оцінка її рівня, що забезпечить підвищення реальних позитивних результатів функціонування господарюючих суб'єктів, підвищення рівня їх конкурентоспроможності та задоволення фінансових потреб. Тому таке завдання є надзвичайно актуальним і доречним.

Для визначення і оцінки стану фінансової безпеки підприємства при залученні капіталу доцільно створити систему моніторингу фінансової безпеки. Визначаючи динаміку основних показників, можливо завчасно визначити фінансовий стан підприємства, виявити можливі небезпеки фінансової безпеки при залученні капіталу, і, як наслідок, напрями стабілізації поточного стану підприємства [9].

Разом з тим формування стану фінансової безпеки підприємства при залученні капіталу дозволяє запровадити принцип комплексності щодо вкладу кожного з джерел, а інтеграція показників у цьому процесі є одним з визначальних факторів. З огляду на це необхідною умовою є системний аналіз залученого капіталу, що дозволить виявити та визначити загрози фінансовій безпеці підприємства і відповідно побудувати систему заходів щодо даних загроз у цьому напрямі [14].

Методика системних аналітичних досліджень залученого капіталу підприємства, формування стану фінансової безпеки полягає у комплексному застосуванні таких напрямів аналізу (див. рис.).

Глибоке розуміння процесу залучення капіталу та ефективності його використання тісно пов'язане з визначенням фінансового стану підприємства та пошуком можливостей його поліпшення. Оскільки однією з цілей комплексного економічного аналізу залученого капіталу є аналіз потреби та доцільності, то для її досягнення у процесі аналізу вивчено джерела утворення капіталу та напрями їх використання, структуру залученого капіталу, надійність, терміновість використання, рівень залежності підприємства від зовнішнього фінансування та інші аспекти.

Отримані результати дають змогу оцінити, які джерела фінансування діяльності використовує підприємство, наскільки фінансово ризиковою є така структура джерел у разі залучення капіталу для власників та кредиторів і як це впливає на ефективність господарської діяльності.

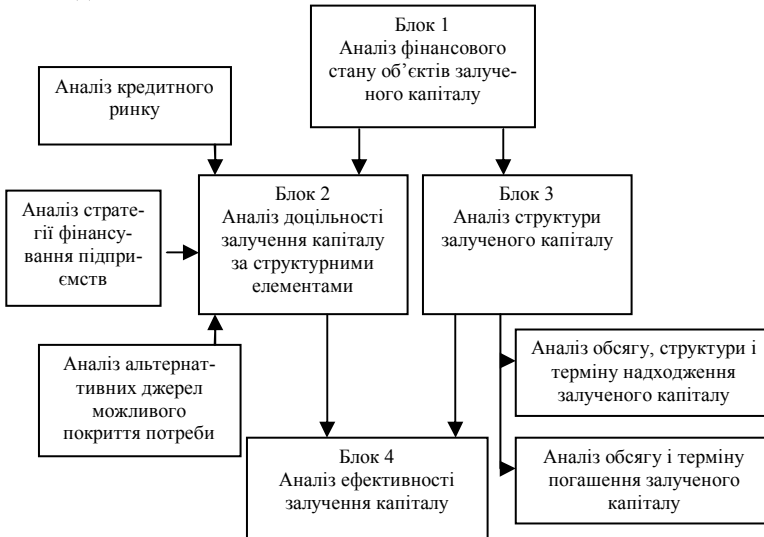

Рис. Загальна модель комплексного економічного аналізу залученого капіталу підприємств

Доцільність проведення аналізу залученого капіталу у комплексі з зовнішніми можливостями і загрозами підприємства дасть

можливість вибрати стратегічні альтернативи при залученні капіталу й забезпечити ефективний розвиток підприємства. При цьому необхідно враховувати й те, що вибір стратегічних альтернатив супроводжується рівнем безпеки діяльності підприємницьких рішень, що відображаються в механізмі забезпечення економічної безпеки підприємства.

Висновки і перспективи використання результатів дослідження.

Отже, в результаті комплексного аналізу залученого капіталу визначається стратегія забезпечення фінансової безпеки підприємства.

При цьому визначаються мета, цілі і засоби підприємства, які стосуються фінансової безпеки при залученні капіталу, результати аналізу доцільності і структури залученого капіталу, якісні і кількісні параметри його використання, що задовольняють вимогам забезпечення належного рівня фінансової безпеки, відповідальні за реалізацію зазначених заходів (права, обов'язки і відповідальність), обсяг і джерела залученого капіталу, ефективність його використання.

Необхідність визначення граничних критеріїв показників аналізу залученого капіталу підприємств та їх прогнозування визначає перспективу подальшого дослідження, оскільки є досить актуальним серед інших проблем економічної безпеки, гарантуючи незалежність, стійкість, здатність до прогресу в умовах дії дестабілізаційних чинників та створюючи умови для успішного функціонування підприємництва і нагромадження капіталу.

1. Барановський О.І. Фінансова безпека: [монографія] / О.І. Барановський. – Інститут економічного прогнозування. – К.: Фенікс, 1999. – 338 с.

2. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – К.: Ольга; Ника-Центр, 2004. – 784 с.

3. Горячева К.С. Механизм управления финансовой безопасностью предприятия: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 / К.С. Горячева. – К.: НАУ, 2006. – 17 с.

4. Загорельская Т.Ю. Финансовая безопасность предприятия как объект управления / Т.Ю. Загорельская // Наук. праці ДНТУ. Вип. 103-4. – Донецьк: ДонНТУ, 2006. – С. 215–218.

5. Коженювські Л. Управління безпекою / Л. Коженювські // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 1 (31). – С. 147.

6. Александров И.А. Оценка финансовой безопасности промышленного предприятия / И.А. Александров, О.А. Орлова, А.В. Половян // ДонНТУ. – 2001. – С. 12–19.

7. Льяшенко С.М. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к ее оценке / С.М. Льяшенко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 3 (21). – С. 12–19.

8. Папехин Р.С. Индикаторы финансовой безопасности предприятий / Р.С. Папехин. – Волгоград: Волгоградское научное изд-во, 2007. – 16 с.

9. Горячева К.С. Формування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства / К.С. Горячева // Менеджер. – 2004. – № 2 (28). – С. 96–103.

10. Аналіз і контроль в системі управління капіталом підприємства / [Мних Є.В., Бутко А.Д., Большакова О.Ю., Кравченко Г.О., Никонович М.О.]; за ред. проф. Є.В. Мниха. – К.: КНЕУ, 2005. – 232 с.

11. Модування економічної безпеки: держава, регіон, підприємство / [Геєць В.М., Кизим М.О., Клебанова Т.С., Черняк О.І. та ін.]; за ред. В.М. Геєця: [монографія]. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 240 с.

12. Барикеев Е.Н. Управление предпринимательскими рисками в системе экономической безопасности. Теоретический аспект: [монография] / Е.Н. Барикеев; под ред. Н.Д. Эриашвили. – М.: ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2008. – 95 с.